U 70/2025 vp

EAKR- ja koheesiorahasto- sekä ESR–asetusehdotukset osana kumppanuussuunnitelmaa (*koheesiopolitiikan asetusehdotukset 2028–2034*)

23.2.2026

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Taustaa

- Monivuotisen rahoituskehysehdotuksen julkaisun yhteydessä komissio antoi myös useita sektorikohtaisia lainsäädäntöehdotuksia, joihin sisältyvät myös Euroopan aluekehitysrahastoa (EAKR) ja koheesiorahastoa sekä Euroopan sosiaalirahastoa (ESR) koskevat asetusehdotukset, jotka ovat **osa sektoriasetusten, NRPP-asetuksen ja tuloksellisuusasetuksen muodostamaa kokonaisuutta.**
- Sektorikohtaiset asetusehdotukset täydentäisivät NRPP–asetuksen sisältöä ja täsmentäisivät niiden erityisedellytyksiä.
- NRPP- ja tuloksellisuusasetusehdotuksista on annettu erillinen U-kirjelmä (U 53/2025 vp).
- Komission tiedonannosta ja EU:n tulevan rahoituskehyskauden kokonaisuudesta 2028–2034 on annettu erillinen E-kirje (E 73/2025 vp)
- Eduskunta on antanut em. selvityksistä 12.12.2025 lausunnon SuVL 11/2025 vp

EAKR- ja koheesiorahastoehdotuksen pääasiallinen sisältö

Luku I (1–6 artiklat) sisältää yleiset säännökset, jotka koskevat EAKR:stä, mukaan lukien Euroopan alueellinen yhteistyö (Interreg), ja koheesiorahastosta vuosina 2028–2034 myönnettävän tuen soveltamisalaa

Luku II (7-13 artiklat) *Euroopan alueellinen yhteistyö (Interreg)* sisältää säännöt koko Euroopan unionin laajuiselle Interreg-suunnitelmalle ja sen luvuille, joilla edistettäisiin yhteistyötä jäsenvaltioiden ja niiden alueiden välillä unionissa sekä jäsenvaltioiden, niiden alueiden ja muiden kuin jäsenvaltioiden tai alueellisten yhdentymis- ja yhteistyöorganisaatioiden välillä Interreg-suunnitelman puitteissa.

Luku III (14-15 artiklat) loppusäännökset.

Tuki EAKR:stä ja koheesiorahastosta (artikla 2)

EAKR:stä ja koheesiorahastosta tuettaisiin NRPP-asetuksessa vahvistettuja erityistavoitteita, joilla edistettäisiin sen 2 artiklan 1 kohdan a alakohdassa vahvistettua yleistavoitetta:

- vähennetään alueellista epätasapainoa unionissa ja muita heikommassa asemassa olevien alueiden jälkeenjääneisyyttä ja edistetään Euroopan alueellista yhteistyötä, mukaan lukien ympäristöhankkeiden ja Euroopan laajuisten verkkojen tukeminen liikenneinfrastruktuurien alalla

- SEUT-sopimuksen 176 ja 177 artiklassa vahvistetun rahastojen soveltamisalan mukaisesti.

Tuki epäsuotuisille alueille (artikla 4)

SEUT-sopimuksen 174 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden olisi kiinnitettävä erityistä huomiota haasteisiin:

- epäsuotuisilla alueilla, erityisesti maaseutualueilla, teollisuuden muutosprosessissa olevilla alueilla, vakavista ja pysyvistä luontoon tai väestöön liittyvistä haitoista kärsivillä alueilla, kuten pohjoisimmilla alueilla, joiden väestöntiheys on erittäin alhainen, ja saaristo-, rajaseutu- ja vuoristoalueilla,
- oikeudenmukaisen siirtymän alueilla sekä
- Venäjän, Valko-Venäjän ja Ukrainan raja-alueilla.

Jäsenvaltioiden ja alueiden olisi tarvittaessa esitettävä kansallisissa ja alueellisissa kumppanuussuunnitelmissaan yhdennetty lähestymistapa väestökehityksen haasteisiin tai alueiden erityistarpeisiin vastaamiseksi NRPP-asetuksen mukaisesti.

Kestävä kaupunkikehittäminen (artikla 5)

Jäsenvaltion olisi osana alueellista kehitystään tuettava **yhdennettyjä kaupunkikehitysstrategioita**, joissa keskityttäisiin

- kestävään kehitykseen ja vastattaisiin ympäristö-, energia- ja ilmastohaasteisiin, erityisesti oikeudenmukaiseen siirtymiseen kohti puhdasta, ilmastoneutraalia ja sopeutumiskykyistä taloutta vuoteen 2050 mennessä,

kiinnittäen erityistä huomiota

- asumiseen, köyhyyteen, kulttuuriperintöön ja digitaaliteknologian potentiaalin hyödyntämiseen innovointitarkoituksiin ja energiatehokkuuteen, toiminnallisten kaupunkialueiden kehittämisen tukemiseen sekä kaupunkien ja maaseudun välisten yhteyksien tukemiseen.

II luku Interreg-suunnitelma (artiklat 7-12)

Komissio laatisi yhden Interreg-suunnitelman, joka kattaisi nykysääntelyä vastaavasti:

a) vierekkäisten alueiden välinen yhteistyö, (rajatylittävä yhteistyö);

b) laajemmilla valtioiden rajat ylittävillä alueilla tai merialueilla toteutettava valtioiden välinen yhteistyö, (valtioiden välinen yhteistyö);

c) yhteistyö koheesiopolitiikan tehostamiseksi edistämällä kokemusten vaihtoa, innovatiivisia lähestymistapoja ja valmiuksien kehittämistä, (alueiden välinen yhteistyö);

d) yhteistyö syrjäisimpien alueiden kesken ja niiden naapurivaltioiden kanssa tai alueellisen yhdentymisen ja yhteistyön organisaatioiden kanssa, (syrjäisimpien alueiden välinen yhteistyö, ei koske Suomea).

NRPP-asetuksen 3 artiklan a ja c alakohdassa vahvistettujen erityistavoitteiden lisäksi Interreg-suunnitelmasta voitaisiin tukea myös:

- ”parempaa yhteistyön hallinnointia”,
- ”turvallisempaa ja suojatumpaa Eurooppaa” ja
- ”Venäjän, Valko-Venäjän ja Ukrainan raja-alueiden selviytymiskyvyn parantamista” koskevia tavoitteita.

ESR-asetusehdotuksen pääasiallinen sisältö

- Kohde ja ESR:n tuki (1–2 artiklat)
- Sosiaalinen innovointi (4 artikla)
- Väestörakenteen muutokseen vastaamista varten myönnettävä tuki (5 artikla)
- Aineelliseen puutteeseen vastaamista varten myönnettävä tuki (6 artikla)
- Kumppanuus (7 artikla)
- ESR-komitean perustaminen (8 artikla)
- Loppusäädökset (9 artikla)

Euroopan sosiaalirahastosta tuettava toiminta

ESR tukisi NRPP-asetusehdotuksen 3 artiklassa säädettyjä erityistavoitteita:

- Tuki kohdennettaisiin työllisyyssuuntaviivojen sekä eurooppalaisen ohjausjakson yhteydessä hyväksyttyjen maakohtaisten suositusten täytäntöönpanoon.
- Se edistäisi myös älykkään, osallistavan ja kestävän kasvun yleistavoitetta vuoden 2030 jälkeen (YK:n kestävän kehityksen tavoitteet) ja ylöspäin suuntautuvaa lähentymistä.

Valtioneuvoston kantoja täydennetään tällä U-kirjelmällä seuraavasti:

- Valtioneuvosto pitää hyvänä, että komission kumppanuusrahastoehdotuksessa on laaja valikoima erilaisia toimenpiteitä tukea erilaisten alueiden kehittämistä.
- Valtioneuvosto tukee pääosin komission ehdotuksia EAKR- ja koheesiorahasto- ja ESR-asetusehdotusten kumppanuusrahastoehdotusta täydentäväksi sääntelyksi.
- Valtioneuvosto katsoo, että varojen suuntaamisessa EAKR- ja koheesiorahastoasetusehdotuksen 2 artiklan mukaisesti tulee huomioida Euroopan aluekehitysrahaston ja koheesiorahaston perussopimuksen mukainen tarkoitus komission ehdottamalla tavalla.
- Valtioneuvoston tavoitteena on, että kestävä kaupunkikehittäminen perustuisi jatkossakin integroituihin kaupunkikehittämisen strategioihin. Valtioneuvosto korostaa strategioiden päätavoitteina erityisesti kilpailukyvyn ja elinvoiman vahvistamista tehokkailla tavoilla, kuten mahdollistamalla kaupunkien välinen yhteistyö.

Valtioneuvoston kantoja täydennetään tällä U-kirjelmällä seuraavasti:

- Valtioneuvoston näkemyksen mukaan Euroopan sosiaalirahastosta ei kuitenkaan olisi tarkoituksenmukaista tukea kaikkia NRP-asetuksen 3 artiklan mukaisia erityistavoitteita, vaan jäsenvaltion tulee voida laatia kumppanuussuunnitelma huomioiden keskeiset tarpeet ja resurssit.
- Valtioneuvosto suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti komission esitykseen, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat vapaaehtoisesti myöntää tukea vähävaraisten aineelliseen puutteeseen vastaamiseen. Valtioneuvosto kiinnittää kuitenkin huomiota, että ehdotettu sääntely ei saa johtaa merkittävästi hallinnollisen taakan ja hallinnollisten kustannusten lisääntymiseen.
- Valtioneuvosto tukee komission ehdotusta jatkaa nykyisenkaltaista Euroopan alueellista yhteistyötä (Interreg). Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että Interreg-ohjelmien sisällöllisistä painopisteistä, lukumäärästä ja maantieteestä sovitaan ohjelmiin osallistuvien maiden ja alueiden kesken.
- Valtioneuvosto korostaa Interreg-yhteistyön merkitystä erityisesti arktisella ja Itämeren alueella mukaan lukien Selkämeren, Merenkurkun ja Perämeren molemmin puolin tehtävä yhteistyö, huomioiden niiden kasvanut strateginen merkitys ja kokonaisturvallisuus.

Jatkovalmistelu

- Asetusehdotusten käsittely jatkuu neuvoston rakennetoimien ja syrjäisempien alueiden työryhmässä (SMOR) ja muun NRPP-kokonaisuuden keskeisen sääntelyn valmistelu jatkuu tilapäisessä MFF-työryhmässä alatyöryhmineen sekä budjettikomiteassa.
- Kyproksen puheenjohtajuuskaudella I-2026 tavoitteena on saavuttaa neuvoston yleisnäkemys niistä osista asetusten muodostamaa kokonaisuutta, jotka ovat kiireisimpiä kansallisten ja alueellisten NRP-suunnitelmien valmistelulle.
- Valiokunnan toimialan kannalta olennaiset muutokset nykyiseen rahoituskauteen verrattuna liittyvät NRPP-asetuksen mukaiseen jäsenvaltioiden laajempaan liikkumavaraan rahoituksen suuntaamisessa eri käyttötarkoituksiin tulevan kumppanuussuunnitelman sisältämissä kansallisissa, sektorikohtaisissa ja tarvittaessa alueellisissa luvuissa. Liikkumavara lisääntyy myös mm. hallinnon järjestämisessä eri tasoilla.
- Huomiota on kiinnitettävä erityisesti tuloksellisuusasetuksen liitteeseen 1, joka määrää suunnitelman toimenpiteiden sisältöä tuotosindikaattoreiden kautta, johon myös maksut jäsenvaltiolle tultaisiin sitomaan. Toiminta tulee suunnitella ennen ohjelmakauden aloittamista aiempaa yksityiskohtaisemmalla tasolla. Kattavampaan etukäteissuunnitteluun ja järjestelmän toimivuuden varmistamiseen 1.1.2028 mennessä ohjaa myös varojen käyttösääntöjen muutokset NRPP-asetusehdotuksessa (ns. N+10 kk).